

це і переговори щодо проведення закупівель, мета яких – досягнення домовленості про мінімальні ціни з одночасною гарантією забезпечення належної якості товару чи послуги з боку постачальника.

П'ятий, заключний елемент – оцінка результатів функціонування системи маркетингової діяльності підприємства. Маркетингові концепції повинні сприяти підвищенню прибутковості підприємства або досягненню і збереженню рівноваги між прибутком, отриманим внаслідок задоволення попиту споживачів, і витратами. Для цього доцільно складати і подавати керівництву підприємства регулярний звіт з комерційної діяльності для: інформування про досягнуті результати, оцінені з точки зору якості обслуговування споживачів, рівня продуктивності та витрат, а також окупності вкладених засобів, співвідношення реальних і планових показників з метою здійснення необхідних корегувань; кількісного виразу поставлених цілей, доведення відповідних цільових показників до кожного рівня управління підприємством; встановлення взаємозв'язку окремих компонентів загального процесу маркетингового планування на підставі координації завдань, що стоять перед різними учасниками фізичного обороту; покращання взаємодії представників різних рівнів і ешелонів управління, а також розвиток систем їх стимулювання через впровадження принципів планування по цілях; забезпечення науково обгрунтованого прийняття рішень на базі моделювання основних можливих варіантів маркетингового планування.

1. *Рынок и логистика /Под ред. М.П.Гордона. М., 1993.*
2. *Костоглодов Д.Д., Саввиди И.И. Маркетинг предприятия. М., 1998.*
3. *Круглов М.И. Стратегическое управление компанией: учебник для ВУЗов. М., 1998.*

© Н.С. ГРОНСЬКА, 2000
ДУ “Львівська політехніка”

МЕТАЛОГІСТИКА В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ

Пропонується метод модифікації сил дії і протидії в системі менеджменту. Розглядаються метод, завдання та інструментарій металогістики як новий напрям досліджень в системі самовивчення, описуються нові тенденції в розвитку логістики і менеджменту.

На сучасному етапі розвитку виробничих та ринкових відносин в системі менеджменту України вирисовуються нові тенденції. Це по-перше, скерування системи менеджменту на вирішення проблем органічного порядку; по-друге, використання впливу системи менеджменту на підвищення рівня як індивідуальної свідомості, так і свідомості соціуму; по-третє, це впровадження на промислових підприємствах логістичного мислення як складової менеджменту змін.

Основне положення органічного менеджменту виходить з того, що кожна людина має здібності до своєї природної праці. При її виконанні ці здібності реалізуються, переходять з потенційного стану в актуальний, а сама людина підвищує свою

кваліфікацію і досягає компетентності. Для цього в системі органічного менеджменту повинна використовуватися психоінформатика, яка в процесі управління, в тому числі організації праці, допомагає поєднати максимальну свободу і демократичність з максимальною жорсткістю і дисципліною на підставі гармонізації суспільних та особистих інтересів усіх учасників виробничих та управлінських процесів з метою доцільної діяльності [5].

В межах українського менеджменту нового типу виникає передусім необхідність у зміні способу мислення і формуванні на цій підставі більш духовної державної свідомості, яка стане основою розробки і впровадження нових технологій та побудови механізмів їх реалізації [7].

Менеджмент змін акцептує логістику як теорію оптимального управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками, а в конкурентній боротьбі логістичний підхід є стратегічною зброєю в організаційних перетвореннях [6].

У ракурсі організаційних перетворень “можна стверджувати про необхідність формування певних механізмів вирішення всієї проблематики, викликаній впровадженням логістичних концепцій. І це є підставою реалізації теорії менеджменту змін не тільки стосовно складських проблем чи матеріально-технічного забезпечення, але більшою мірою стосовно змістовних стратегічних інтегрованих логістичних функцій” [6].

Чи можливо інтегрувати ці підходи і що може стати джерелом вибору критеріїв доцільності дій, підвищення свідомості, формування механізмів організаційних перетворень, поєднання дистрибуційних процесів, підставою гармонізації суспільних і особистих інтересів, формування та реалізації логістичних функцій? До розв’язання цих питань розглянуті підходи хоч наближаються, та не пропонують конкретних методів для цього. Не пропонує їх і традиційна західна теорія інтуїційного менеджменту і не приживається на постсоціалістичному ґрунті, який вимагає радикального відтворення всіх відносин: суто людських, виробничих, ринкових, адміністративних, інституціональних тощо. Тому пошуки напрямів адаптації системи менеджменту тривають, кількість невирішених проблем збільшується. Особливо актуальними є проблеми узагальнення досвіду та наукових досягнень, цілісного погляду на всі інноваційні процеси, які відбуваються в суспільстві, формування останнього на підставі сутності енергоінформаційного обміну, пов’язання понять конкретних з абстрактними, матеріалізації функцій організації тощо. Вони є свідченням необхідності пошуку методів не звичайної стабілізації, а організаційних перетворень глобального масштабу, не часткового виправлення ситуації, а потреби радикального відтворення соціуму.

В методичному плані, як твердить проф. Є. Криківський, процедуру оптимізації організаційних змін ілюструє рівноважна модель Левінса, що базується на природничих аналогіях в галузі фізики. За цією моделлю в кожній життєвій чи виробничій ситуації існують сили, що сприяють, і сили, що перешкоджають певній дії. “Коли в існуючій структурі сума прогресивних сил стабілізована сумою сил протидії, виникає рівновага, що характеризує певний статус-кво”. Будь-яка система організації, маючи на меті стабільне і тривале існування, повинна дбати про рівновагу цих двох сил. Коли стабілізуючі сили переважають, то спостерігається загальний опір процесам дій і необхідні зміни в організації не настають, або настають запізно. Коли ж прогресивні сили переважають і ведуть до перманентного процесу дії, тоді система організації не

залишається в спокої, а необхідна стабільність запобігає внутрішній невизначеності. Тому, щоб очікувана рівновага змінилась на користь нового, повинні модифікуватись сили, які лежать в основі статус-кво, й існуючий стан рівноваги також мусить "розморозитись" [6].

Отже, виникає нова проблема - проблема способу модифікації сил дії і протидії. Для її вирішення розглянемо за аналогією рівноважну модель Левінса, інтерпретуючи її за принципом зворотного зв'язку за результатами діяльності і доводячи вплив продуктивності організації на встановлення екологічної рівноваги в космічному плані. На графічному зображенні моделі показані проекції перетину дуги сонячної екліптики із дугами земної орбіти, які міняють своє положення (викликаючи гіпотетичний ефект нью-нільо) під впливом сил дії і протидії в процесі продукування біологічної енергії планети (див. рисунок).

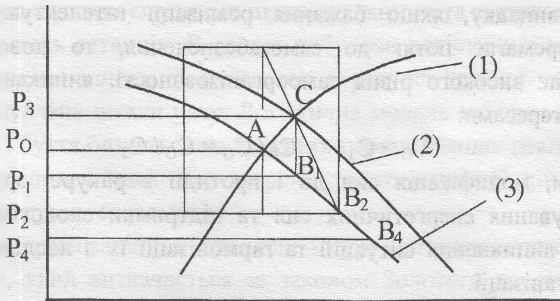

Схема зміни положень в перетині дуг горизонтального та вертикального спрямування:

- (1) - дуга сонячної екліптики;
- (2) - положення дуги земної орбіти під впливом позитивних дій;
- (3) - положення дуги земної орбіти під впливом сил протидії.

Допускаємо, що сили впливу основного джерела сонячної енергії повинні збалансуватись (поповнюватись) за рахунок продукування біологічної енергії планети Земля. При недостатній кількості біологічної енергії планети вплив сонячної енергії зменшується, земна орбіта віддаляється від екліптики і продуктивність системи самовиживання організації на планеті із рівня P_0 (т. А) знижується до рівня P_1 (т. В). Із наростанням кількості біологічної енергії земна орбіта переходить на новий виток і її перетин в точці "С" засвідчує новий стан екологічної рівноваги. Продуктивність системи самовиживання організації із рівня P_1 переходить на рівень P_3 і зростає. Як бачимо із схеми зміни положень в перетині дуг горизонтального та вертикального спрямування спад рівнів активності впливу є різний ($P_1, P_2 \dots P_4 \dots$), але його оптимальне значення одне в точці "С", яка є точкою зрівноваження сил дії і протидії в процесі продукування біологічної енергії. Така залежність підлягає закону Золотого перетину і має місце в ряді організаційних перетворень, в тому числі в процесі модифікації сил дії і протидії у сфері суспільних відносин на рівні самовиживання та самоорганізації.

Як відомо, сьогодні народ не виявляє потягу до самоорганізації, а органи законодавчої та виконавчої влади – до самореалізації. Дія останніх, як правило, зводиться до самозабезпечення (C_3), до реалізації лише матеріальних інтересів. Якщо прийняти, що процес самореалізації (C_P) вимагає забезпечення не тільки матеріальних, а також інтелектуальних і духовних інтересів особистості, а самоорганізація (C_0) - в основному, інтелектуальних та духовних сил, то за методом модифікації сил дії і протидії можливими є ситуації, в яких людина в процесі свого відношення до тих чи інших інтересів продукує тільки енергію протидії або енергію позитивної дії.

В першому випадку бажання самозабезпечення переважає над бажанням задоволення інтелектуальних і духовних інтересів, і поведінкова індивідуальна діяльність зводиться до забезпечення матеріальних потреб. Виникають такі інваріантні відношення між інтересами:

$$C_3 > C_0; \quad C_P / C_3 = C_3 / C_0$$

В другому випадку, якщо бажання реалізації інтелектуальних інтересів та духовних сил перемагає потяг до самозабезпечення, то поведінкова діяльність особистості вимагає високого рівня самоорганізованості, виникають такі інваріантні відношення між інтересами:

$$C_0 > C_3; \quad C_P / C_0 = C_0 / C_3$$

Таким чином, модифікація сил дії і протидії в ракурсі зрівноваження різних інтересів, збалансування енергетичних сил та підтримки екологічної рівноваги – це проблеми причин виникнення ситуацій та гармонізації їх з наслідками за допомогою різних функцій організації.

Такий підхід до організації вимагає пов'язування в одне ціле категорії мети, доцільності, єдності інтересів, тобто нового системного мислення металогістичного характеру, який охоплює системи ускладнених структур.

Металогістика - логістична теорія, яка вивчає можливості логістики як предметної теорії. Це наука про перетворення багатовимірних систем реалізації синергетичного ефекту відкритого простору. Металогістика і логістика утворюють єдиний організаційний комплекс інноваційних перетворень.

Завданням металогістики є усвідомлення процесу еволюції на підставі поняття екзистенції ідеї, просторових трансляторів передачі інформації, тріадних перетворень, єдності конкретних і абстрактних перетворень, тотожності систем космічних і реальних тощо. Її метою є збереження доцільного пов'язання знань і духовності.

Метою металогістики як інструменту управління є забезпечення не стабілізації, а системних перетворень інноваційного, вдосконалюючого спрямування. Це проблема виробничих, інституціональних і соціокультурних перетворень, оскільки основу рівноваги й розвитку організаційної системи самовиживання становлять такі положення:

- суспільство як організоване ціле є сумою людських активностей, які розвиваються у природному середовищі;
- кожна галузь народного господарства, підприємство, працівник як частина організаційної системи виконують у цій системі і для неї свою певну функцію [1];
- підставою розвитку є розподіл, а основою створення інформації - дія.

Наявний інструментарій металогістики складається з методів, моделей та механізмів скерування організаційного устрою у русло відповідне вимогам самовиживання. Він охоплює:

- метод модифікації прогресивних та стабілізуючих сил;
- логістичну модель проєкційних перетворень за ієрархією інноваційних систем в ракурсі “стріли часу” [4];
- логістичну модель інформаційних потоків між сферами діяльності і сферами буття [2];
- механізм логістичних перетворень ресурсного потенціалу виробництва [3];
- механізм координації дій впродовж реалізації виробничих та управлінських функцій організації [3].

Метод модифікацій прогресивних та стабілізуючих сил базується на їх логістичному кореспондуванні із різними індивідуальними та суспільними інтересами та інваріантності відношень останніх. В основі побудови логістичної моделі проєкційних перетворень за ієрархією інноваційних систем в ракурсі “стріли часу” - географічна, соціальна та індивідуальна шкали часу. Логістична модель інформаційних потоків між сферами діяльності і буття базується на тріадних перетвореннях реального і космічного плану, а механізми логістичних перетворень та координації дій на послідовності матеріалізації тріади: думка-слово-діло.

За технологією організаційний комплекс інструментарію металогістики тотожний ефекту синергетики, який визначається за законом Золотого перетину та принципом “ціле більше суми частин”, при цьому чим більше ціле відрізняється від суми частин, тим більше воно організоване, а в неорганізованих комплексах ціле є меншим від суми своїх частин [1]. З цього випливає, що упорядкування та перегорення взаємодії частин та елементів у рамках доцільності є прерогативою менеджменту. Менеджменту, пов’язаного із поведінковою діяльністю людей як “носіїв” праці, а отже, і основних продуцентів біологічної енергії в металогістичній системі самовиживання.

1. Богданов А.А. *Технология. Всеобщая организационная наука*. М., 1989.
2. Гронська Н.С. *Декомпозиція концепцій маркетингу та логістики в становленню метаекономіки* // Вісн. Державного університету “Львівська політехніка”, 1998. № 353.
3. Гронська Н.С. *Технологія маркетингових перетворень* // Вісн. Державного університету “Львівська політехніка”, 1999. № 369.
4. Гронська Н.С. *Інноваційна діяльність в ракурсі “стріли часу”* // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції “Інноваційна діяльність в системі державного регулювання” 4-6 травня 1999 р., м. Івано-Франківськ.
5. Дмитренко Г. *Новий управлінський курс для України* // Перехід IV. 1999. №2.
6. Крикавський Євген. *Логістика. Посібник*. Львів, 1999.